# Deixis-ul personal, temporal şi spaţial în discursul religios din cadrul cultului creştin ortodox

**Maria DĂRESCU**

*Le terme de deixis suppose l'utilisation des pronom personnels, des pronoms démonstratifs et des certains adverbes de temps et de lieu. Dans la littérature de spécialité, on distingue six types de deixis: personnel, temporelle, spatial, textuel et descriptif. Cet article fait une analyse seulement du deixis personnel, temporelle et spatial dans le discours religieux du culte chrétien orthodoxe.*

Legătură dintre cuvînt şi context este numită în literatura de specialitate *deixis* sau *indexicalitate*. Termenul *deixis* presupune utilizarea pronumelor personale, a pronumelor demonstrative şi a diferitelor adverbe de timp (de exemplu: *acum, azi, mîine, poimîine* etc) şi de loc (de exemplu: *aici, acolo, dincolo* etc)[1]. În literatura de specialitate, se disting şase tipuri de deixis: personal, temporal, spaţial, social, textual şi descriptiv[2]. Primele tipuri constituie formele tradiţionale ale deixis-ului, în timp ce ultimele, reprezintă formele noi ale deixis-ului. Aceste forme de deixis pot fi identificate şi în discursul religios din cadrul cultului creştin ortodox, însă, în această lucrare, vom analiza doar formele tradiţionale ale deixis-ului.

*Deixis-ul personal* se referă la identitatea protagoniştilor comunicării[3]. Fără o cunoaştere a situaţiei de comunicare, nu putem şti la cine trimit elementele deictice pronominale personale. Acestea pot fi identificate şi în discursul religios din cadrul cultului creştin ortodox. Asemenea oricărui tip de discurs şi cel religios se realizează într-un cadru spaţio-temporal şi presupune existenţa unui emiţător şi a unor receptori (auditori). Cadrul spaţial în care se emite discursul religios din cadrul cultului creştin ortodox este, de regulă, biserica, iar timpul realizării lui îl constituie sfîrşitul unei slujbe. În cadrul discursului religios, rolurile de emiţător şi de receptori sunt desemnate prin intermediul deicticelor pronominale personale: *eu-tu,* a deicticelor pronominale de politeţe: *dumneavoastră, dumneata*, dar şi prin intermediul unor formule de adresare specifice discursului religios: *iubiţi*

[1] Vezi Luminiţa Hoarţă-Cărăuşu, *Pragmalingvistică, Concepte şi taxinomii*, Editura Cermi, Iaşi, 2004, p. 49.

[2] Vezi *Gramatica Limbii Române*, vol. II, *Enunţul*, Editura Academiei Române, Bucureşti, 2005, p. 645.

[3] Luminiţa Hoarţă-Cărăuşu, *Pragmatica pronumelui*, Editura Cermi, Iaşi, 2005, p. 46.

**BDD-A127 © 2011 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"**
**Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:21 UTC)**

*credincioşi şi credincioase, fraţi credincioşi, Înalt Prea Sfinţite Părinte Mitropolit, Prea cuvioşi şi Prea cucernici părinţi* etc.

Din discursurile analizate, am putut constata că deicticele pronominale personale de persoana întâi şi a doua au o frecvenţă destul de redusă în discursul religios din cadrul cultului creştin ortodox. Aceste elemente deictice trimit fie către emiţător, fie desemnează pe receptorul discursului.

„…*Eu* m-aş duce cu gândul undeva departe …" (Antonie Plămădeală, *Tâlcuri noi la texte vechi*, Ediţia a II-a, Editura Pronostic, Bucureşti, 1996, p. 293 [= Antonie Plămădeală, *Tâlcuri*]). Deicticul pronominal personal *eu* trimite către emiţătorul discursului. În acest context, emiţătorul este A. P.

„…*tu* să fii primul care să încerci să le înlături…" (Mircea Păcurariu, *Predici la duminici şi sărbători, la praznicele împărăteşti şi ale Maicii Domnului, ale Sfinţilor şi la Sfinţii români; predici ocazionale şi la înmormântări*, Editura IBMBOR, Bucureşti, 2000, p. 562 [= Mircea Păcurariu, *Predici*]). Deicticul pronominal personal *tu* desemnează pe receptorul comunicării.

Frecvenţa redusă, respectiv absenţa acestor elemente deictice prin intermediul cărora se trimite la emiţător sau la receptor, este compensată prin utilizarea verbului predicativ, care conţine în structura sa morfematică desinenţe sau forma auxiliarului care trimit la categoria persoanei:

„…Mai întâi *voi arăta* că de la Adam şi până la Moise…" (Ilie Cleopa, *Predici la duminicile de peste an*, Ediţia a II-a, Editura Mănăstirii Sihăstria, 2005, p. 31[= Ilie Cleopa, *Predici*]).

„…*Aş vrea* ca din recapitularea… " (Antonie Plămădeală, *Tâlcuri*, p. 149).

„…*Aţi văzut*, fraţilor, că pretutindeni moartea se numeşte…." (Ilie Cleopa, *Predici*, p. 12).

Elementele deictice pronominale personale *eu-tu* au o frecvenţă mai mare în situaţiile narate de către emiţătorul discursului propriu-zis:

„…«Luaţi-l şi pe acesta, fiindcă *eu* tot n-am trebuinţă de el»…" (Antonie Plămădeală, *Tâlcuri*, p. 350).

„…«crezi *tu* în Fiul lui Dumnezeu»…" (Ilie Cleopa, *Predici*, p. 52). Deicticul pronominal personal *eu* trimite către un alt locutor (*un călugăr*) decât cel pe care receptorii prezenţi în biserică îl au în faţa lor. De asemenea, elementul deictic *tu*, din al doilea exemplu, trimite către alţi receptori (*un orb*). În funcţie de contextul în care apar, putem vorbi despre două tipuri de elemente deictice pronominale personale: deictice care aparţin discursului propriu-zis şi deictice care aparţin situaţiilor narate. Deicticele din prima categorie trimit către emiţătorul şi receptorii discursului propriu-zis, iar cele din a doua categorie, trimit către emiţători şi receptori aduşi în prim plan prin narare de către emiţătorul discursului propriu-zis (vezi exemplele de mai sus).

În cadrul discursului religios, adresarea către receptori se realizează şi prin intermediul deicticului pronominal de politeţe *dumneavoastră*. În discursul religios propriu-zis, acest deictic de politeţe este utilizat de către emiţător pentru a se adresa

**BDD-A127 © 2011 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"**
**Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:21 UTC)**

mai multor receptori, în timp ce în situațiile narate, deicticul pronominal de politețe *dumneavoastră* poate trimite şi către un singur receptor:

„…Vă rugați acasă cu copiii *dumneavoastră*….” (Ilie Cleopa, *Predici,* p. 85).

„…*Dumneavoastră* credincioşii sunteți datori să colaborați…”(Ilie Cleopa, *Predici*, p.125). Emițătorul acestor aserții se adresează mai multor receptori

„…«Nu e nici o greşeală, domnule, banii au fost aduşi de domnul judecător, spunând că l-ați trimis *dumneavoastră*»…” (Antonie Plămădeală, *Tâlcuri,* p. 488). În acest exemplu, emițătorul se adresează unui singur receptor. În situațiile narate, poate fi întîlnită şi forma pronominală *dumneata*:

„…«Nu se poate, părinte *dumneata* nu mă iei în serios»…” (Antonie Plămădeală, *Tâlcuri,* p. 579).

„…«Ştii *dumneata* cu ce şi-l construieşte»…” (Antonie Plămădeală, *Tâlcuri,* p. 528).

Specifică discursului religios, din cadrul cultului creştin ortodox, este adresarea către receptori şi prin intermediul unor formule specifice: *iubiți credincioşi şi credincioase, frați credincioşi, Înalt Prea Sfințite Părinte Mitropolit, Prea cuvioşi şi Prea cucernici părinți* etc.

„…Dar, *iubiți credincioşi*, din cele patru Sfinte Evanghelii…” (Mircea Păcurariu, *Predici,* p. 126).

„…De aceea, *frați creştini*, ascultați glasul Evangheliei…” (Ilie Cleopa, *Predici la Praznice Împărăteşti şi la Sfinții de peste an,* Ediția a III-a, Editura Mănăstirea Sihăstria, Vânători, 2008, p. 112 [=Ilie Cleopa, *Predici la Praznice Împărăteşti*]). Aceste formule de adresare sunt prezente în ambele tipuri de discurs religios, atît în cel scris, cît şi în cel oral.

Un alt element deictic pronominal personal este *el* sau *ea*. Din discursurile religioase analizate, am constatat că acesta are o frecvență mult mai mare decît primele două elemente deictice:

„…*El* a fost cel care a propus alegerea unui nou apostol în locul lui Iuda…” (Mircea Păcurariu, *Predici,* p. 371).

„…*el* a ținut acea înflăcărată cuvântare…” ( Mircea Păcurariu, *Predici,* p. 371).

„…Auzind şi *ea* de minunile Fiului lui Dumnezeu…” (Ilie Cleopa, *Predici,* p. 177). În aceste exemple, elementele deictice pronominale personale de persoana treia pot fi decodificate numai dacă se cunoaşte situația de comunicare. Astfel, ştim că *el* trimite către Sfântul Apostol Petru, în timp ce elementul deictic pronominal personal *ea* trimite către o femeie cananeancă. Formele pronominale personale de persoana a treia au în cadrul discursului religios şi o utilizare non-deictică:

„…câtă bucurie şi împlinire avem prin *preasfânta născătoare de dumnezeu* fiin′că *ea* este permanent în mijlocul nostru ca o maică mult milostivă…” (discurs religios înregistrat)- utilizare anaforică.

„… că şi iudeii căutau să-*L* omoare *pe Iisus* că dezleagă sâmbăta…” (Cleopa, *Predici,* p. 34)- utilizare cataforică.

Formele pronominale de persoana a treia trimit către referenți personali sau non-personali:

**BDD-A127 © 2011 Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”**
**Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:21 UTC)**

„…*el* este cel care a tăiat urechea unui slujitor al arhiereului…” (Păcurariu, *Predici*, p. 370).

„…ca să devină *el* însuşi învăţător de lege…” (Păcurariu, *Predici*, p. 372).

„… cu ocazia hramului *sfintei cuvioase parascheva* pentru că *ea* + ne_a ajutat necontenit cu rugăciunea…” (discurs religios înregistrat). În aceste exemple, pronumele personale de persoana a treia trimit către referenţi personali (*Petru, Pavel, Parascheva*) despre care se transmit informaţii în cadrul discursului. Identificarea referentului se face prin raportarea la situaţia de comunicare (în primul şi în al doilea exemplu) şi prin raportarea la contextul comunicativ (în al treilea exemplu). Astfel, putem vorbi despre o utilizare deictică a formelor pronominale de persoana a treia (în primele două exemple), respectiv despre o utilizare anaforică (în ultimul exemplu).

„…ca să-i pregătească pentru *jertfă*, dar să nu pună foc *pe ea*…” (Păcurariu, *Predici*, p. 381).

„…arătarea Sfintei şi de viaţă făcătoarei *Cruci*. *Ea* se va arăta pe norii cerului…” (Cleopa, *Predici*, p. 367). În aceste exemple, forma pronominală de persoana a treia *ea*, trimite către referenţi non-personali (*jertfă, cruce*), avînd o utilizare anaforică.

În discursul religios din cadrul cultului creştin ortodox, forma pronominală de persoana a treia trimite şi către ceea ce s-a afirmat anterior în cadrul discursului. În acest caz, pronumele are valoare de deictic discursiv:

„…Dintotdeauna oamenii au crezut că atingându-se de un om sfânt, de un obiect sfinţit, se sfinţesc şi ei […]. Nici oamenii de ştiinţă n-*o* mai pun la îndoială…” (Plămădeală, *Tâlcuri*, p. 532-533). În acest exemplu, pronumele personal de persoana a treia are funcţia de deictic discursiv, întrucât trimite către ceea ce s-a spus anterior în cadrul discursului. Acest element deictic de persoana a treia *–o* îndeplineşte funcţia de „il tematizzatore” („tematizator”), care „spesso riassume il contenuto di più frasi precedenti”[4].

Din discursurile religioase analizate, am putut constata că, uneori, deicticele pronominale personale sînt însoţite şi de către alte segmente lingvistice. Astfel, putem vorbi despre existenţa a două tipuri de deictice: „deictice (verbale) suficiente şi deictice (verbale) insuficiente”[5]. În prima categorie, intră elementele deictice care îl trimit, în mod direct, pe receptor / receptori către un anumit referent personal sau non-personal:

„…unde *eu* am suplinit…” (discurs religios înregistrat). Deicticul pronominal *eu* este un element deictic verbal suficient. Acesta îi trimit în mod direct pe receptori către un anumit referent personal.

În cea de a doua categorie a „deicticelor verbal insuficiente” intră deicticele pronominale personale care nu-i oferă receptorului posibilitatea să decodifice în

[4] Sorin Stati, *La semantica delle relazioni transfrastiche*, Studi orientali e linguistici, VI, 1995-1996, p. 273.

[5] Angelica Hobjilă, *Microsistemul*, p. 68.

**BDD-A127 © 2011 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”**
**Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:21 UTC)**

mod corect aserția emițătorului. De aceea, aceste deictice verbal insuficiente sînt însoțite de o serie de segmente lingvistice:

„…Iar *tu, mireasă*, să nu uiți că nu vei fi numai soție, ci şi mamă…" (Păcurariu, *Predici*, p. 559).

O altă formă a deixis-ului tradițional o constituie *deixis-ul temporal*. Acesta este reprezentat de către adverbele temporale de tipul: *acum, astăzi, mîine, ieri* etc. Elementele deictice temporale trimit către momentul emiterii discursului sau către diverse momente la care se face apel în comunicare:

„…Încheiem predica *de astăzi* cu câteva sfaturi…" (Ilie Cleopa, *Predici la Praznice Împărăteşti*, p. 85).

„…şi: *ieri* am avut un grup numeros…" (discurs religios înregistrat). Decodificarea elementelor deictice temporale *astăzi, ieri* presupune o cunoaştere a situației de comunicare.

În discursul religios, din cadrul cultului creştin ortodox, cele mai frecvente elemente deictice temporale sînt *astăzi* cu varianta *azi, acum, atunci*, în timp ce elementele deictice *ieri, mîine* au o frecvență redusă. Deicticul temporal *acum* trimite către acțiuni sau evenimente care se desfăşoară într-un timp simultan cu momentul comunicării lor:

„*..acum* să ne întrebăm…" (Ilie Cleopa, *Predici*, p. 194). În acest exemplu, se poate constata coincidența celor două momente: momentul emiterii şi momentul receptării mesajului. Dacă aceste două momente sînt identice, atunci se poate vorbi despre „simultaneitate deictică"[6]. Acest element deictic trimite şi către temporalitatea prezentă, temporalitate din care emițătorul şi receptorii discursului său fac parte:

„…Unde mai sunt *acum* femei creştine, iubitoare de Hristos, tari în credință şi în fapte bune, ca femeile mironosițe…" (Ilie Cleopa, *Predici*, p. 29).

Deicticul temporal *acum* poate fi identificat în discursul religios şi în structuri de tipul: *de acum înainte / de acum încolo*. În aceste structuri, deicticul *acum* trimite către acțiuni sau evenimente care se vor realiza din momentul prezent, al discursului, în viitor.

„… «tu trebuie să-ți aduci aminte *de acum înainte* cât de grele şi de mari sunt muncile gheenei»…" (Ilie Cleopa, *Predici*, p. 378).

„… «*De acum încolo* îmi voi face datoria»…" (Antonie Plămădeală, *Tâlcuri*, p. 334).

În structura *pînă acum*, deicticul temporal trimite către acțiuni care au început în trecut şi s-au finalizat pînă în momentul comunicării aserției.

„…Cei care ați fost mai silitori cred că *până acum* v-ați spovedit şi împărtăşit cu Trupul şi Sângele Domnului…" (Ilie Cleopa, *Predici*, p. 363).

Un alt element deictic temporal identificat în discursul religios este *atunci*. Acesta exprimă o depărtare de momentul comunicării. Această depărtare poate fi în trecut sau în viitor:

[6] John Lyons, *Semantics*, apud. Luminița Hoarță Cărăuşu, *Pragmalingvistică*, p. 67.

BDD-A127 © 2011 Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:21 UTC)

„…părintele manole *atunci* a_′nceput biserica cu multă greutate…” (discurs religios înregistrat).

„…Crucea *atunci* se va arăta spre mai mare bucurie şi veselie pentru cei credincioşi…” (Ilie Cleopa, *Predici*, p. 370). Aşadar, depărtarea de momentul interacțiunii verbale în trecut se realizează prin utilizarea deicticului temporal *atunci* alături de verb la un timp trecut, iar depărtarea în viitor presupune însoțirea elementului deictic de către un verb la timpul viitor.

Deicticul temporal atunci apare însoțit şi de o serie de prepoziții (de exemplu: de, pînă) care contribuie la o delimitare a acțiunii în timp:

„…*Până atunci* mai veneau […]. *De atunci* nu i-am mai văzut…” (Antonie Plămădeală, *Tâlcuri*, p. 514). Deicticul temporal *atunci* însoțit de prepoziția *pînă* desemnează o acțiune începută în trecut şi încheiată în momentul prezent, iar însoțit de prepoziția *de* trimite către o acțiune începută în trecut, dar care continuă şi în timpul prezent al comunicării.

Un alt element deictic temporal identificat în discursul religios din cadrul cultului creştin ortodox îl constituie deicticul *astăzi*. Acesta, alături de deicticul temporal *acum*, are o frecvență ridicată în discursul religios şi trimite fie către ziua prezentă (ziua în curs), fie către temporalitatea prezentă în care emițătorul şi receptorii discursului trăiesc:

„…Astăzi, Biserica Ortodoxă Română prăznuieşte pe Sfântul Iosif…” (Ilie Cleopa, *Predici la Praznicele Împărăteşti*, p. 198).

„…De astfel de mame bune au nevoie *astăzi* familiile noastre…” (Ilie Cleopa, *Predici*, p. 30).

Elementele deictice *astăzi* cu varianta *azi* şi *acum*, deşi exprimă o temporalitate prezentă, ele indică diferite momente de timp. Deicticul *astăzi* trimite către ziua desfăşurării unei acțiuni sau a unui eveniment, zi care include şi momentul comunicării aserțiilor, în timp ce elementul deictic temporal *acum* trimite, de regulă, către un timp identic cu cel al discursului:

„…de a sluji *astăzi* în catedrala patriarhală…” (discurs religios înregistrat).

„…*Acum* voi adăuga din Viețile Sfinților o istorioară sfântă…” (Ilie Cleopa, *Predici*, p. 232).

În discursul religios din cadrul cultului creştin, pot fi identificate şi deicticele temporale *ieri*, *mîine*. Acestea trimit către o zi anterioară / ulterioară zilei în care se ține discursul:

„…vă mulțumesc din suflet tuturor celor care ați ⊥ ne_ați însoțit *ieri*…” (discurs religios înregistrat).

„…*Astăzi* se lasă sec de brânză, iar *de mâine* începe Sfântul şi Marele post al Paştelui…” (Ilie Cleopa, *Predici*, p. 319). Din ultimul exemplu, se poate constata că deicticul temporal mîine trimite către o zi ulterioară zilei prezente, însă, acest deictic poate trimite şi către o temporalitate mai îndepărtată:

„…Adăugați untdelemn sfânt în sufletele copiilor dumneavoastră. Dintre ei, vor ieşi *mâine* suflete mari, oameni buni…” (Ilie Cleopa, *Predici*, p. 30).

**BDD-A127 © 2011 Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”**
**Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:21 UTC)**

Din punctul de vedere al contextului în care apar, există deictice temporale care aparţin discursului propriu-zis şi deictice temporale care aparţin situaţiilor narate de către emiţătorul discursului propriu-zis:

„…Sfânta Evanghelie ce s-a citit *astăzi* ne porunceşte…" (Ilie Cleopa, *Predici*, p. 190). Elementul deictic temporal *astăzi* aparţine discursului propriu-zis.

„…«Sătul *acum*, omul uitase binefacerea *de ieri*»…" (Antonie Plămădeală, *Tâlcuri*, p. 189). Deicticele temporale *acum* şi *de ieri* aparţin situaţiei narate.

Cea de a treia formă a deixis-ului tradiţional o constituie *dexis-ul spaţial*. Acesta desemnează spaţiul în care se află protagoniştii actului de comunicare sau spaţiul la care se referă emiţătorul prin intermediul discursului său.

„…*Aici* cei necredincioşi şi răucredincioşi se convertesc la dreapta credinţă…" (Ilie Cleopa, *Predici*, p. 47).

O primă formă de reprezentare a deixis-ului spaţial o constituie elementul deictic *aici*, care poate fi întîlnit şi cu varianta *aicea*, formă a exprimării orale. Asemenea deicticului temporal *acum* care desemnează o temporalitate identică cu momentul comunicării, deicticul spaţial *aici* trimite către spaţiul în care se află emiţătorul în momentul emiterii discursului.

În discursurile religioase analizate, am întîlnit situaţii în care elementul deictic *aici* trimite şi către un segment anterior discursului în curs.

„…Până *aici* am vorbit pe scurt despre sfânta rugăciune…" (Ilie Cleopa, *Predici*, p. 47).

„…Din cele spuse *până aici* am arătat despre naşterea duhovnicească…" (Ilie Cleopa, *Predici*, p. 381).

Un alt element deictic spaţial identificat în cadrul discursului religios este adverbul *acolo*:

„…credincioşii reuşesc să atragă multe suflete şi să intre *acolo* unde nu poate pătrunde preotul…" (Ilie Cleopa, *Predici*, p.125).

În cadrul discursului religios, nu am întîlnit situaţii în care deicticul spaţial *acolo* să trimită către spaţiu în care se află receptorii. Aceasta, deoarece ei se află în acelaşi spaţiu sau loc în care se situează emiţătorul discursului. Pe lângă deicticul *acolo,* poate fi întîlnit şi deicticul *dincolo*. Acesta, în situaţiile identificate, trimite către un alt spaţiu al lumii, un spaţiu al lumii de dincolo. Elementul deictic spaţial *dincolo* este decodificat în mod corect de către receptori, drept pentru care emiţătorul nu utilizează alte segmente lingvistice, care să-l dezambiguizeze:

„…dacă am şti că *dincolo* nu mai există nimic, nici un fel de continuare? (Antonie Plămădeală, *Tâlcuri*, p. 209).

Adverbele *aici-acolo* pot avea, pe lîngă utilizarea deictică, şi utilizare anaforică şi cataforică:

„…şi_iată ↑ acum veniţi *aici* ↓ în slăvita *mitropolie a moldovei şi bucovinei*…" (discurs religios înregistrat)- utilizare cataforică.

„…a plecat la *Roma. Acolo* a fost martirizat, fiind răstignit…" (Mircea Păcurariu, *Predici*, p. 371)- utilizare anaforică.

Deicticele spaţiale *aici / acolo* nu reprezintă singurele elemente prin care se reliefează ideea de aproape / departe de locul unde se află emiţătorul în momentul rostirii discursului. Această apropiere sau depărtare poate fi exprimată şi cu ajutorul pronumelor demonstrative. Apropierea unei persoane sau a unui obiect de către emiţător poate fi marcată prin intermediul următoarelor forme pronominale demonstrative: acesta / aceasta, aceştia / acestea, şi ăsta /

BDD-A127 © 2011 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:21 UTC)

ăştia, asta / astea, în timp ce depărtarea se poate exprima prin formele: acela / aceea, aceia / acelea şi ăla / ăia, aia / ălea:

„…ochii sufletului ni se îndreaptă spre *Acela* a cărui naştere am prăznuit-o nu demult…" (Mircea Păcurariu, *Predici*, p. 568).

În lucrările de specialitate[7] se face distincţie între sistemul referenţial poziţional, reprezentat de cuvintele: *aici, acolo* etc şi sistemul referenţial dimensional reprezentat de cuvinte de tipul: *în faţă / în spate, la dreapta / la stînga* etc.

„…şi copiii au mers în stânga şi_'n dreapta nemaiputând să locuiască cu tatăl lor…" (discurs religios înregistrat).

Printre elementele care trimit către spaţiul în care se află protagoniştii actului de comunicare sînt şi verbele *a veni* vs *a merge (la), a se duce (la) sau a duce vs a aduce*. Utilizarea acestor verbe este „condiţionată de situarea spaţială a participanţilor la actul comunicativ şi a entităţilor evocate, deci de caracteristici legate de coordonatele deictice"[8]. Potrivit Gramaticii Academiei[9], trăsăturile esenţiale ale cadrului deictic sînt: poziţia protagoniştilor comunicării în momentul discursului; poziţia acestora în momentul realizării acţiunii pe care verbul o exprimă; coincidenţa / noncoincidenţa spaţiului în care se realizează discursul cu cea a spaţiului în care se realizează acţiunea exprimată de verb.

**Izvoare şi bibliografie**:

**Izvoare**:

Cleopa, Ilie, *Predici la duminicile de peste an*, Ediţia a II-a, Editura Mănăstirii Sihăstria, 2005 [= Ilie Cleopa, *Predici*]

Cleopa, Ilie, *Predici la Praznice Împărăteşti şi la Sfinţii de peste an,* Ediţia a III-a, Editura Mănăstirea Sihăstria, Vînători, 2008 [= Ilie Cleopa, *Predici la Praznice Împărăteşti*]

Păcurariu, Mircea, *Predici la duminici şi sărbători, la praznicele împărăteşti şi ale Maicii Domnului, ale Sfinţilor şi la Sfinţii români; predici ocazionale şi la înmormîntări*, Editura IBMBOR, Bucureşti, 2000 [= Mircea Păcurariu, *Predici*]

Plămădeală, Antonie, *Tîlcuri noi la texte vechi*, Ediţia a II-a, Editura Pronostic, Bucureşti, 1996 [= Antonie Plămădeală, *Tîlcuri*]

**Bibliografie**

*Gramatica Limbii Române*, vol. II, *Enunţul*, Editura Academiei Române, Bucureşti, 2005

Hoarţă Cărăuşu, Luminiţa *Pragmalingvistică Concepte şi taxinomii*, Editura Cermi, Iaşi, 2004

Hoarţă-Cărăuşu, Luminiţa, *Pragmatica pronumelui*, Editura Cermi, Iaşi, 2005

Hobjilă, Angelica, *Microsistemul deicticelor în limba română vorbită neliterară actuală,* Casa Editorială Demiurg, Iaşi, 2003 [= Angelica Hobjilă, *Microsistemul* ]

Meibauer, Jörg, *Pragmatik*, Eine Einführung Zweite, verbesserte Auflage, Tübingen, 2006

Stati, Sorin, *La semantica delle relazioni transfrastiche*, în „Studi orientali e linguistici", VI, 1995-1996

[7] Vezi Jörg Meibauer, *Pragmatik, Eine Einführung Zweite,verbesserte Auflage*, Tübingen, 2006, p. 14.

[8] *Gramatica Limbii Române*, vol. II, *Enunţul*, p. 644.

[9] *Ibidem*.

**BDD-A127 © 2011 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"**
**Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:21 UTC)**